

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי י"ב אייר תש"פ | דף היומי בבלי: שבת סא.

דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תע"ג עד סעיף ב'.

מוסר: שמירת הלשון - שער התורה פרק י"ג עד 'מזה בידך'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ד משנה א עד פרק ד משנה ב

הפתק הקטן שנשמר בארנק 15 שנים | המחנך שהחזיר את תלמידו מהמוסך בימחנה יהודה |
לספסל הלימודים | מדוע אף אחד מהתנאים לא היה רואה-חשבון? | 1883

על דא ועל הא

אבי מורי זצ"ל התנגד בתוקף לתכנית. "אינך יוצא מהבית בשעה כה מוקדמת, זו סכנת נפשות להסתובב בחוץ לבד בקור הגדול". לשמע מחאותיי שצריך מסירות נפש, הוא חיך ואמר: 'הייתי בסיביר כמה שנים, ואני ב"ה יודע היטב מהי מסירות נפש לאידישקייט"...

מגיד-המיישרים הרה"ג ר' אברהם מרדכי מלאך שליט"א,

על חובת השעה בימים אלו להתחזק באמונה ובטחון לצד הזהירות בכללי הבטיחות

ולהרעיש עולמות.

חשבת להוסיף על זה רמז יפה: הרי ידוע מהרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע גודל סגולת אמירת כל ספר התהלים ברצף אחד, שיש בו כוח עצום לבטל גזירות קשות ולהפוך דינים לרחמים. בזה פירש את הפסוק 'מי ימלל גבורות ד' ישמיע כל תהלתו', ימלל לשון חיתוך כידוע, מי יכול לבטל ולחתוך את הגבורות, ועוד יותר מזה להפוך אותם לרחמים בחינת שם הוי"ה? - 'ישמיע כל תהלתו', מי שיאמר את כל ספר התהלים. ועל זה יש להוסיף בהמשך לנאמר על תיבת 'דאגה': לאחר שאנו מסירים את האותיות של 'תפלה', נותרות לנו האותיות של 'ימלל', היינו, כדי למלל ולבטל את המילה 'דאגה', עלינו לאחוז בידנו את ה'תפלה'. בספר התהלים יש את כל התפילות שהותיר לנו דוד המלך בספר תהלותיו, על כל תקופה קשה ועל כל צרה שהיא, וכפי שהתפרסמו בשנים האחרונות מילותיו הנוראות של הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע (פ' משפטים) עם הניגון הידוע והמחזק: 'דוד המלך עליו השלום היה מתפלל על כל העניינים שצריכים ישראל עד ביאת משיחנו, על החולים שיתרפאו, על הבריאים שלא יחלו,

יהודים רבים בכל רחבי העולם מתהלכים בימים אלו עם תחושות של דאגה ופחד. זה אל זה שואלים: מה יהיה מחר, ואין איתנו יודע מה ילד יום. אין לך יום שאין קללתו מרובה משל חברו ר"ל, בכל כמה שעות אנו מתבשרים על יהודי נוסף שנעדר מן העולם ל"ע בחטף מפני המגיפה המשתוללת בראש חוצות. כולם תרים אחר דברי חיזוק שיוכלו להיות מעט צרי ודבש על נפש עייפה.

ראשית כל עלינו לדעת, כי העצה היחידה לעבור בקלות את התקופה הקשה הזו, היא אך ורק עם שמחה ובטחון בהשי"ת. שמעתי השבוע שהמילה 'קאראנא' היא גימטריא מדויקת של 'נאר אמונה' (353) וכן של המילה 'שמחה'. וכמובן התפילה - היא ורק היא יכולה לעזור לנו בימים אלו כאשר חושך יכסה ארץ. כולנו דואגים מאד מפני הבאות וחוששים מפני הקרובות, ובכן שמעתי רעיון נפלא, כי המילה 'דאגה', אם היא תיכתב עם מילוי האותיות - דל"ת, אל"ף, גימ"ל, ה"ה - הרי נראה שסופי התיבות הן ראשי תיבות 'תפלה', לרמז לנו שאם נרצה להביא את הדאגה לידי סוף ולהיפטר ממנה, עלינו ליטול את המילה 'תפלה'

ועל פרנסתם שיתברכו, ולבטל מהם כל גזירות קשות. לכן, אין לנו בימים אלו אלא התפילה על החולים שיתרפאו ועל הבריאים שלא יחלו, וכמובן לבטל מהם כל גזירות קשות'.

אולם לצד התפילה, אסור לשכוח לרגע אחד את השמחה והבטחון בהשי"ת שאכן ישמע את שוועתנו ויקבל ברחמים וברצון את תפילתנו. יש 'ווארט' נפלא מכ"ק מרן אדמו"ר ה'אמונת אברהם' מפייטסבורג זצוק"ל על לשון התפילה 'ועונה לעמו ישראל בעת שוועם אליו': ראשי התיבות של ב'עת ש'וועם א'ליו הן ב'טחון ש'מחה א'מונה. כי יש לגשת לתפילה עם שלש בחינות אלו ועל ידם נזכה להיושע.

בד בבד, לצד השמועות הלא-טובות שאנו שומעים בכל עת, עלינו להתחזק גם מהצד השני של המטבע. שומעים גם ב"ה בכל יום על מאות חולים שזכו להחלים מהנגיף ולחזור לביתם בריאים ושלמים. ולכן כמובן שיש לקרוע שערי שמים עבור החולים המתייסרים על כל נשימה ונשימה, ולהעתיר בתפילות שכל אלו שנלקחו מאיתנו בימים אלו יהיו בבחינת 'עליה השלם כל הקרבנות כולם', ושנשמע ונתבשר רק בשורות טובות.

רבים שואלים מדוע אנשי ההצלה ומומחי הרפואה מפחדים את הקהל עם תחזיות קודרות על מה שעלול לקרות אם חלילה לא ישמרו על כל הכללים וההנחיות שפורסמו, הרי יש לנו אמונה ובטחון בהשי"ת שהכל יהיה בסדר ולא תאונה לנו רעה בהשגחה העליונה. אולם התשובה לכך היא, שהאמונה והבטחון משלימים את ההשתדלות הנדרשת מאיתנו להישמר ולהיזהר מפגעים רעים, וזה על ידי השמירה המוקפדת על כל ההגבלות שנועדו אך ורק להגן עלינו ועל כל הסובבים אותנו. עצרו לרגע והביטו איזו זכות נקלעה לידכם בימים אלו בלי לעשות כלום: הרי מצוות 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם' היא מצוות עשה ככל המצוות האמורות בתורה. והנה, אם בתקופות אחרות אולי היו צריכים לעשות פעולות שונות כדי לקיים מצוה רבה זו, הרי שבתקופתנו אנו רק צריכים לשבת סגורים בבית ולא לצאת לרחובות, שב ואל תעשה, ואנו מקיימים את המצוה הזו בקום ועשה. זוהי הזדמנות פז שלא מזדמנת לפתחנו פעמים תקופות, אם בכלל. ולכן, אשרי יושבי ביתך המקיימים מצוות עשה דאורייתא בכל רגע ורגע בלי לעשות שום פעולה.

מספרים על הגה"ק הרוגטשובער זצוק"ל שעמד פעם בפתחו של רחוב צר והמתין שכל העגלות עם הסוסים יסעו לדרכם כדי שיוכל גם הוא לעבור הלאה. ראה אותו אחד ממכריו ותמה בפניו: מדוע עומד הרב כל כך הרבה זמן וממתין בסבלנות? הרי אפשר להשתחל פנימה עם הסוס והעגלה, להמתין שאחד יסע ואז להיכנס פנימה לפני שהבא מאחורה מגיע, וכפי שאומרים 'ללכת בין הטיפות'... ענה לו הרוגטשובער: 'דע לך ידידי! על כל העבירות שעוברים עליהן ועל כל המצוות שמבטלים אותן, אפשר לעשות תשובה ולהתפייס עם הקב"ה; מצוה אחת יש שעליה אין הזדמנות לעשות תשובה אם עוברים עליה, והיא 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם'... לפעמים אדם מזלזל במצוה זו ועובר עליה במזיד

מתוך הנחות שונות שלא יקרה לו כלום, אבל עד שהוא רוצה לשוב בתשובה על מצוה זו, הוא כבר מוצא את עצמו בעולם אחר שאי אפשר לעשות שם תשובה'...

כולנו מכירים את האנשים שאומרים בריש גלי: 'אני לא מפחד שיקרה לי משהו', כאשר האמת היא שהם המפחדים הגדולים אלא שחוששים הם שמא יהיה בכך פחיתות כבוד שיתגלה מוראם ברבים, לכן טורחים הם להדגיש בשער בת רבים שאינם מן המפחדים... על אלו יש להסמך את המסופר על הצדיק הירושלמי, הגה"צ רבי אשר פריינד זצ"ל, שהלך פעם בלילה בסמוך ליער עבות וחשוך, ולפתע ראה איש שהגיח מבין עצי היער. שאל אותו רבי אשר: היית ביער? לא פחדת מהחושך ומהסכנה? השיב לו הלה: אינני מפחד מכלום. ענה לו הצדיק ונעימה: 'החכמה היא לא לומר 'איני מפחד', אלא החכמה היא לקחת את הפחד ולהכניס אותו לתוך יראת השי"ת'. והסביר: 'לבוא ולומר 'אינני מפחד כלום' זה שקר גמור, שהרי כל אחד מפחד להיכנס ליער חשוך ומסוכן באישון לילה, אבל החכמה היא להוביל את הפחד הזה לדבר חיובי וטוב שהוא יראת שמים ויראת חטא'.

לענייננו: אלו שחושבים לזלזל בהוראות הבטיחות שניתנו מטעם הגורמים האחראים על בריאות הציבור, באצטלא של חומרות לדבר מצוה ומסירות נפש להתפלל במנין ולטבול במקווה, עליהם לדעת שלא זו בלבד שאינם עושים בכך רצון השי"ת, אלא עוד חוטאים בנפשם וגורמים רעה לעצמם ולכל מי שעלול להינזק חלילה ממעשיהם הנפשעים.

בימי בחרותי, תפסה אותי באחד הימים רוח התעוררות גדולה לקום באשמורת הבוקר וללכת רגלית להיכל הישיבה בה למדתי, ללמוד 'פארטאגס' הכנה דרבה לקראת התפילה. היו אלו ימי חורף קשים, השלגים נערמו לגובה רב (כן, ירד פעם שלג בארה"ב... הצעירים של ימינו אינם יודעים שלג בבורו-פארק מהו...). והכפור היה נורא ואיום. אבי מורי זצ"ל לא הסכים לשמוע על התכנית שלי בשום פנים ואופן. 'איך יוצא מהבית בשעה מוקדמת זו', הודיע לי חד-משמעית. 'זו סכנת נפשות מוחלטת להסתובב בחוץ לבד בקור הגדול', הוסיף ועמד בסירובו חרף מחאותיי שצריך מסירות נפש לאידישקייט... הוא אפילו התחייך לשמוע את הדברים ואמר לי: 'אברהם מרדכי, הייתי בסיביר אצל הקומוניסטים כמה שנים ואני ב"ה יודע היטב מהי מסירות נפש לאידישקייט... עבור בחור צעיר שיוצא באשמורת הבוקר מהבית כשבחוץ שורר כפור עז, אין זו מסירות נפש לאידישקייט, אלא שטות וטפשות לשמה, אין להנהגה שכזו שום קשר למסירות נפש ושום שייכות לאידישקייט'...

אבי זצ"ל הוציא לי גמרא מארון הספרים, פתח במסכת עבודה זרה (ג): והראה לי מה שאמרו חז"ל: 'הכל בידי שמים חוץ מצנים פחים' (כולם מכירים את הגמרא 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים', אבל ישגם את זה...). מסביר שם רש"י: 'מחושות ומכאובות הבאים לאדם כולם על ידי גזירת שמים, חוץ מצנים

המומחים וניתנה רשות לרופא לרפאות. אין שום היתר להתחכמויות שונות מתוך הסתרתות מאחורי מסירות נפש לאידישקייט, אולם מאידך עלינו ליטול אומנות אבותינו בידנו ולהתפלל להשי"ת שיבטל מעלינו כל גזירות קשות, וכל זה מתוך בטחון שמחה ואמונה - בעת שוועם אליו. וכבר אמר מי שאמר: אסור להיכנס למרה שחורה, כי כבר יש שם יותר מעשרה אנשים והחוק אינו מתיר כניסה לשם...

נוכל לקחת לעצמנו חיזוק ממה ששמעתי לאחרונה על יהודי אחד מלא צרות וייסורים שנכנס בקודש פנימה אצל כ"ק מרן אדמו"ר מסקווירא זצוק"ל ובכה לפניו שאינו מסוגל לשאת יותר את סאת יגונו. השיב לו הרבי הקדוש מסקווירא כלל גדול: 'יהודי לא צריך לחשוב מדי הרבה מה היה, וגם לא לחשוב מדי הרבה מה יהיה, אלא לחשוב אך ורק מה הוא צריך לעשות עכשיו'. גם אנו נמצא נוחם ביסוד חשוב זה, לא להביט ימין ושמאל יותר מדי הרבה, אלא להתמקד בהווה, תפילה מתוך אמונה שמחה ובטחון. (פורסם ב'המבשר'. הביא לדפוס: יוסף מאיר האס)

פחים - חולי הבא על ידי חום'. כלומר, כל המחלות והגזירות באות מן השמים ואי אפשר לחמוק מהן, לעומת החולי שבא על ידי חום שהאדם גורם את הרעה לעצמו ואין לו לתלות תקוותו בחסדי שמים שיחמלו עליו שלא יינזק. המקור של דברי חז"ל הוא מהפסוק (משלי כב, ה) 'צנים פחים בדרך עיקש שומר נפשו ירחק מהם'. מי שהוא 'אויבער חכם' ואומר 'שלום עלי נפשי', אצא לרחוב למרות שאמרו להישאר בבית, אלך צמוד ליד אנשים למרות שפרסמו מידת מרחק האמורה להישמר בין האנשים, וכן הלאה, עליו הכתוב אומר 'צנים פחים בדרך עיקש', הוא מביא על עצמו את החולי ואין לו לבוא בטענות אלא על עצמו בלבד.

חשבתי להוסיף על זה ברוח התקופה, שעל זה ממשיך הפסוק ואומר 'שומר נפשו', מי שרוצה לשמור על נפשו בבריאות השלמה, 'ירחק מהם', יתרחק מאותם 'עיקשים' שאינם נוהגים על פי הכללים שנאמרו וחוטאים בנפשותיהם לבלתי שוב. כללו של דבר: עלינו לשמור על כל מה שנאמר לנו מפי

הסיפור היומי

"אני חייב להראות לך משהו!" ... אומר המלמד הוותיק לתלמידו לשעבר. הוא מוציא את ארנקו ושולף מתא פנימי פתקה קטנה שעליה מתנוסס כתב יד ילדותי ועליו: "מזהה את הכתב?" - הוא שאל את התלמיד המזפתע...

אפילו מחמאה של ילד לאדם מבוגר יכולה לנסוך כוחות ותעצומות

כשהיית כבר ילד גדול, ואחיך הקטן למד אצלי. הוריך לא היו בבית באותו בוקר, ואחיך מסיבה כלשהיא איחר לבוא לכיתה. אתה - כאח בוגר, כתבת עבורו את פתק האיחור. אבל ניצלת את ההזדמנות והוספת עוד כמה מילים: 'לרבה' שמואל היקר, שדואג לכל התלמידים ומשקיע בהם באהבה, ואנחנו אוהבים אותו כל כך...".

"זהו" - אמר הרב'ה שמואל - "אתה רואה? זה מה שכתבת, בעודך ילד. אבל המילים הללו, מקרב לב תמים וזך, מילים שמביעות הערכת אמת שאין דומה לה - נחקקו בלבי. עד כדי כך, שגם היום, עשור וחצי אחרי, אני מחזיק את הפתק בארנקי, ובכל רגע קשה בעבודה, כשאני חש שכוחותיי לא עומדים לי עוד - אני מוציא את הפתק הזה, ומתחזק בעזרתו!".

סיפור זה, שמקורו בעלון 'משמרת השלום', חושף עד כמה מילה טובה מעניקה כוחות לכל אדם, ואפילו מחמאה של ילד לאדם מבוגר ביכולתה לנסוך כוחות ולתת עוז ותעצומות...

(פניני פרשת השבוע)

שעת ערב שגרתית, בסתם יום של חול. בקצה הרחוב עומד יהודי נכבד בגיל העמידה, ולפתע הוא מבחין באדם צעיר שחולף לנגד עיניו.

"מוישה, חכה רגע!" - הוא קורא לעברו של הצעיר, שמשפסף את עיניו וקורא בהפתעה: "רב'ה שמואל?" ...

'כן כן', מחייך הרב'ה שמואל, מלמד תשב"ר מיתולוגי, שכבר עשרות שנים מכהן בתפקיד. מוישה זה עבר תחת ידיו, כמוהו כל אחיו, בני דודיו, שכניו וחבריו... למעלה מאלף ילדים כבר הספיק לחנך בידי האוהבות!

עכשיו הוא עוצר את מוישה - שהיה תלמידו לפני כעשור ומחצה, ואומר לו: "אני חייב להראות לך משהו, חייבי!"... מוישה נעמד על עומדו, והרב'ה שמואל הוציא את ארנקו, ומתא פנימי משך החוצה פתקה קטנה, עליה התנוסס כתב יד ילדותי ועליו:

"מזהה את הכתב?" - הפנה הרב'ה שמואל את השאלה למוישה, שהשיב מיד: "כן, זה הכתב שלי, אבל זה מזמן, שנים עברו מאז!"

"אכן כן", חייך הרב'ה שמואל, "זה פתק שאותו כתבת,

שבת דף סא

מדוע רק בשחרית לבושים בטלית ותפילין?

"כתפילין כך מנעלין, מה תפילין בשמאל אף מנעלין בשמאל"

תהילים:

אומר דוד המלך: {תהלים א, ב} כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוּ וּבְתוֹרַתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה.

אומר המדרש {שוחר טוב בתהלים, מזמור א} - כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוּ. שכל מי שעוסק בתורה, הקב"ה עושה לו חפציו, שנאמר כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוּ. ר' אליעזר אומר: אמרו ישראל לפני הקב"ה, ריבונו של עולם, אנו רוצים להיות יגיעים בתורה יומם ולילה, אבל אין לנו פנאי. אמר להם הקב"ה: קיימו מצות תפילין ומעלה אני עליכם כאילו אתם יגיעים לילה ויום.

ראיתי פעם באחד המפרשים, שרוב העבודות של התנאים לא היו עבודות שהצריכו חשיבה מיוחדת - אחד היה סנדלר ... אחד היה נפח ... אחד חקלאי ... אחד רועה צאן וכו' - למה אף אחד לא היה רואה חשבון?

פשוט מאוד, כי לצורך ראיית חשבון נדרש 'להפעיל' את הראש - הראש צריך להיות עסוק. אבל הם לא חיפשו עבודה כזאת, משום שהראש שלהם היה עסוק כל היום בדברי תורה! ואם ככה, הם חיפשו עבודה שתעסיק רק את הידיים, והשכל יהיה דבוק בקב"ה!

לכן אם אתה סנדלר - זו עבודה מעולה, כי אתה גם לא יכל לדבר, כי הפה שלך מלא מסמרים וממילא, הראש שלך יכל לעסוק רק בתורה! לכן גם לא תמצאו תנאים, שהיו עובדים בהייטק

ממשיך המדרש - ר' יוחנן אמר: מקרא מלא הוא, והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך. ר' יהושע אומר מה שאמר ר' אליעזר פרט הוא ללילות, שאין מצות תפילין מתקיימת אלא ביום, שנאמר ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה לכן בלילה שהוא לאו זמן תפילין, חייב האדם לשבת ולעסוק בתורה!

(הרה"ג רבי ברוך רוזנבלום שליט"א)

אברהם אבינו יוצא למלחמה כנגד ארבעת המלכים. הוא מציל את כל האנשים שנלקחו בשבי, מציל את כל הרכוש של סדום, וחוזר לביתו. מגיע אליו מלך סדום, ויש לו בקשה: {יד, כא} וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ סֹדֹם אֶל אַבְרָם תֵּן לִי הַנֶּפֶשׁ וְהַרְכָּשׁ קַח לָךְ. אומר לו אברהם אבינו: {שם, כב} הֲרַמְתִּי יְדֵי אֵל ה' אֵל עֲלִיּוֹן קִנְהַ שְׂמִימִים וְאָרָץ: {כג} אִם מַחוּט וְעַד שְׂרוּף נֶעַל וְאִם אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הִעֲשִׂרְתִּי אֶת אַבְרָם.

אומרים חז"ל בגמרא {מסכת סוטה יז, א. חולין פט, א} - דרש רבא: בשכר שאמר אברהם אבינו {בראשית יד-כג} אם מחוט ועד שרוף נעל, זכו בניו לב' מצות: חוט של תכלת ורצועה של תפילין. נשאלת השאלה - מה הקשר בין הדברים שאמר אברהם אבינו, לבין המצוות שבהם זכו בניו?

ישנו רעיון שמובא בדברי ר' עקיבא איגר, בביאורו לשולחן ערוך {או"ח סי' ב ס"ד, ט"ז סק"ג}:

אומרת הגמרא {מסכת שבת סא, א} - דאמר ר' יוחנן: כתפילין כך מנעלין. מה תפילין בשמאל אף מנעלין בשמאל.

אומר ר' עקיבא איגר - דחשיבות תפילין הוא בקשירה - בשם בספר עמק המלך פ' לך לך טעם לשבח עפ"י מ"ד דחז"ל חולין פ"ט: בשכר שאמר אברהם אם מחוט ועד שרוף נעל זכו בניו לב' מצות, חוט של תכלת ורצועות של תפילין, מש"ה כיון דזכו לתפילין נגד שאמר עד שרוף נעל, ניתן חשיבות לשרוף נעל לקשור תחלה בשמאל שקושרים בו תפילין.

בא המשך חכמה {פרשת לך לך}, ואומר דבר נהדר - ובחולין {פח, ב} בשכר שאמר אברהם אבינו 'אם מחוט ועד שרוף נעל', זכו בניו לשתי מצוות, לחוט של תכלת ורצועה של תפילין. ויתכן, שבתפילת שחרית שאברהם תיקנה {ברכות כו, ב}, כל ישראל מלובשים בתפילין וטלית גדול משום זה.

כדי להיכנס לעומק הדברים, נקרא תחילה קטע מפס' בספר

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

באחד הימים כשנעדר התלמיד שוב, פנה רבנו לאחד המחנכים וביקשו שימלא את מקומו, ובזריזות שם פעמיו לשכונת 'מחנה יהודה'. עד מהרה נגלו לפניו שערי המוסך, ובתוכו זיהה את התלמיד כשהוא רכון למרגלותיה של מכונית מיושנת...

פנינים ממושנת החינוך של כ"ק האדמו"ר מפניסק קרלין זצ"ל בעל 'ארחות אהרן'

בלב הומה. והנה אירע הדבר, התלמיד שהתרומם לרגע הבחין לחרדתו ולתדהמתו בדמותו השפופה של רבנו ובמבטו המיוסר. גופו החל לרעוד ולבו החל להלום בחדרה מפני הבאות. בלבו ייחל כי תפתח הארץ את פיה ותבלע אותו על אתר. ברם רבנו לא השאיר לו זמן רב למחשבה, צעד לעברו, הניח יד רכה ואוהבת על כתפיו והחל פוסע עמו החוצה תוך כך שמדובבו ברוך וחמלה. נדהם התלמיד מתגובתו הבלתי צפויה של רבו, אשר תחת כי ישלחנו לארץ גזירה עומד ומחבקו באבהיות. השפיל את מבטו לארץ והרהר בדבר, ולפתע נפרץ סכר דמעותיו. בקול מרוסק החל לגולל את עברו הקשה, קליטתו והבנתו האפסית בתורה, חשקו הדל בעבודת ה', עמדתו הנחותה בין חבריו, ובבכי מר תינה וסיכם את מר גורלו כי אין לו לשם מה לחזור.

לבו הרחום של רבנו אינו יכול לשאת יותר. דמעות רותחות נושרות מריסי עיניו הטהורות, ובאהבה אין קץ מרעיף טללי תחי, מטיף צרי ומרפא, מחזק ברכיים כושלות ומאמץ מתניים. כך משך שעה ארוכה, ודבריו היוצאים מן הלב, לב רחום, עושים מסילות לחדרי לבבו, מנכשים את העשבים השוטים ומפשטים עקמומיות שבלב.

למותר לציין כי מני אותו היום חזר התלמיד לספסל הלימודים בחשק ובהתמדה, ושוב לא חזר לסורו. לימים סח אותו תלמיד, שזקנו מעטר את לחייו ופאותיו סדורות לו, תוך שהוא מצביע על טליתו ותפיליו: רואים הנכם את אלו? בזכותו של רבנו הם! ועוד מעשה שסיפר רבינו עצמו: "היה בחור צעיר, נצר למשפחה מיוחסת מגזע צדיקים, אשר לדאבון לב לא ניחון במידות טובות, ידו היתה בכל ויד כל בו, וכבר סילקוהו מכמה ישיבות. באו אפוא הוריו לפניו וביקשוני לקבלו תחת חסותי, אולי יעלה בידי להעלותו על דרך המלך בסייעתא דשמיא. הואלתי לקבלו, אך הלה ככל הנראה לא חשב כלל להיטיב דרכיו, השביעני ביגון ואנחה והרווני לענה ומרור במידה גדושה.

"באחד הימים הוצרכתי לצאת בגמר השיעור, ניצל הלה את ההזדמנות והגדיש את הסאה במעשים אשר לא ייעשו, עד כי ברור היה שאי אפשר לעבור על כך בשתיקה, ולא נותרה בידי הברירה כי אם לחנכו ביד קשה.

"התיישבתי בדעתי ושקלתי באיזה עונש אענישו, אם לגעור בו או להכותו, כי הלא מלומד הוא כבר במכות, בעיניו סבל עוד

"אמור... ואמרת", להזהיר גדולים על הקטנים

אומן פדגוג היה האדמו"ר מפניסק קרלין זצ"ל, בעל 'ארחות אהרן'. בעל יכולת נדירה ומופלאה לרדת לנבכי הנפש של תלמיד תועה לזהות את נקודות התורפה, לאתר את הדברים המעיקים, להשיל את המראה השלילי ולגלות את הטוב ואת היהלום המסתתרים מתחת למעטה החיצוני.

עיקר הצלחתו של רבנו לכבוש את לבב התלמידים נבעה מכך, שהתלמידים חשו באהבה האמיתית שפרצה מלבבו הטהור. הרגישו הם היטב בניצוצי האהבה מלבו היוקד כי אוהב הוא אותם בכל נימי נפשו, שמח בשמחתם ומיצר בצרתם, כאשר כל מועקה צער וקושי המיסו את לבבו הטהור וסחטו מעיניו נהרות של דמעות. זה היה סוד הצלחתו של רבנו לרדת לנבכי הנפש ולהביא לה צרי ומרפא אהבה.

מעשה באחד מתלמידי רבנו, שבאחת החל להעדר למשך ימים וחצאי ימים ללא כל סיבה מוצדקת. התחקה אפוא רבנו אחר מעשיו בבירורים מקיפים, ומה מאוד נחרד עת גונבה לאזניו השמועה כי התלמיד נצפה עובד במוסך לתיקון מכוניות בשכונת מחנה יהודה הירושלמית...

חברי הצוות החינוכי שנתוודעו לדברים נדהמו ונזדעזעו, כי הגם שנודע התלמיד מאז ומקדם כנחשל בלימודיו ובהנהגתו, ברם איש לא שיער שהדברים יתגלגלו בקצב כה מהיר ובכיוון כה נורא. חככו אפוא בדעתם ושקלו להרחיק את התלמיד הסורר לצמיתות לבל יגרור בעקבותיו אחרים ולבל יגרום להרס שתוצאותיו מי ישורנו.

אולם מה מאוד נדהמו עת נעמד רבנו מלוא קומתו, מצחו חרוש קמטים, עיניו יוקדות באור עילאי ושפתיו רוחשות: אל נא אחי תרעו, שהייה בין טיפוסים מפוקפקים אלה הלא עלולה להורידו לגמרי לעברי פי פחת. הבה ואנסה אני להחזירו למוטב, וה' הטוב יהיה בעזרי.

באחד הימים משנעדר התלמיד שוב, פנה רבנו אל אחד המחנכים בבקשו הימנו למלאות את מקומו, ובזריזות השיים את פעמיו לשכונת מחנה יהודה. עד מהרה מצא את מבוקשו, שערי המוסך נגלו לפניו ולמרבחה הצער זיהה בתוכו את התלמיד כשהוא רכון למרגלותיה של מכונית מיושנת ומתעסק בתיקונה.

עמד אפוא רבנו והמתין מספר דקות כשעיניו עוקבות אחריו

בטרם בא אלי ומה בצע כי אוסיף מכה על מכותיו. עמדתו והרהרתי אפוא בדבר, והרמתי עיני בתפילה חרישית, ולפתע האיר ה' את עיני. אכן לא מחכמה שאלתי זאת, אלא סייעתא דשמיא זרחה עלי לכלכל צעדיי בתבונה.

"המשכתי במסירת השיעור ובסיומו רמזתי לו להישאר עמדי. ניתן לשער מה היתה הרגשתו, בוודאי התכוון כבר לעונש החמור המגיע לו. אולם לתדהמתו נעניתי לו בנועם ורוך: הבא נא כסא

עם גמרא ונחזור על השיעור היומי.

"החילונו ללמוד שורה ושתיים, והנה פרץ הבחור בבכי עז, עד כי גם אנכי נחרדתי לבכיו, ומפיו התפרצה קריאה: 'רבי, וכי זהו העונש המגיע לי על מעשיי?!'..."

"לא אכחד בשפתי", סיים רבנו, "כי מקל נועם זה חולל מהפכה אדירה בלב הנער ושבר את לבו עד דכדוכה של נפש, ומני אז הפך לאיש אחר לגמרי בכל דרכיו והליכותיו, בהנהגתו ובלימודו".

(פרקים נבחרים מתוך הספר 'משנת החינוך' - הובא בהמבשר תורני)

בין אדם לחברו

סיים רבי יוסף מאיר זצ"ל את דבר המעשה והפטיר: "אמור מה שתרצה, אני איני יודע, אבל תשעה חדשים לאחר מכן נולדה לי בת..."

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, במעשה הממחיש את עומק הדין בעניני 'בין אדם לחברו' ועד כמה צריך כל אחד להעתיר "שלא יענש שום אדם בסיבתי"

סבלתי ונגרם לי צער מכל הפרשה?

אך גיסו הרבה עליו בדברים, ומאחר שהיה זקוק לישועה נעתר לו, ועלה ביחד עם גיסו לביתה. הוא עמד בפתח הבית והיא עמדה כנגד החלון, וביקש ממנה סליחה ומחילה, ואכן היא אמרה בפה מלא מחול לך מחול לך.

וסיים רבי יוסף מאיר את דבר המעשה בכהאי לישנא: "זאג וואס די וילסט, איך וויס נישט, אבער צו ניין חודשים האב איך געהאט א קינד" (אמור מה שתרצה, אני איני יודע, אבל תשעה חדשים לאחר מכן נולדה לי בת).

ותכתב זאת לדור אחרון למען נדע עומק הדין, ובפרט בימי הספירה, שכל שורש מנהגי האבלות הוא 'על שלא נהגו כבוד זה בזה', ועד כמה צריך להעתיר 'שלא יענש שום אדם בסיבתי'...

סיפר הרה"ח רבי יוסף מאיר זיידל זצ"ל, מזקני חסידי גור, כי בשעתו, בעמדו בפרק 'האיש מקדש' יצא עליו יום אחד קול הברה כי כבר בא בקשרי אירוסין בשעט"מ, כאשר 'המדוברת' כביכול היתה נערה מעירו קאליש שבפולין. אלא שבאמת לא היה בזה שמץ של אמת, וכמאמר העולם 'לא דובים ולא יער', ואותה נערה נפגעה עד עמקי נפשה והיו לה בזיונות מרובים, ואף הוא נפגע משמועה זו, שכן לא היה לו שום קשר לדבר.

כעבור זמן מה התארס עב"ג בת הרה"ח ר' זלמן אייזנר זצ"ל הי"ד, ולא זכה לזש"ק במשך שש שנים מנישואיו. אחד מגיסיו אשר היה גם גיסה של אותה נערה, פנה אליו והציע לו שילך לפייסה על עגמת נפשה, אך הוא טען: מה לי לפייסה, אחר שלא היה לי שום יד ורגל באותה 'שמועה רעה', ולא עוד אלא שאף אני

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום...

המייל היומי של 'דרשו'

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש
שלוחה 2/3-4

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יצחק לובינשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • אנגלית
שלוחה 2/6

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

שידורים חוזרים
ממעמדי סיום הש"ס
ומאירועי דרשו
שלוחה 5

מבחני דרשו
עדכונים על מועדי המבחנים
בעקבות המצב
שלוחה 4

הר"ר **אברהם פוקס הי"ן**
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
שלוחה 3/1

הר"י **שלום יכנס ואברהם פוקס הי"ן**
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

הקידוש ב'ליל הסדר' - האם כולם מגביהים את הכוס או רק בעל הבית?

יגביהו את כוסותיהם בשעת הקידוש, כדי שכל אחד יזכור שגם הכוס שלפניו היא כוס של קידוש, ומדין 'שומע כעונה' הוא נחשב כעושה קידוש בעצמו על הכוס שלפניו; אך יש אומרים שבאופן זה די בכך שבעל הבית מגביה את כוסו.

[ביאורים ומוספים דרשו תעג, 1]

הכוס הראשונה מ'ארבע כוסות' בליל הסדר, משמשת גם ככוס של 'קידוש'. ויש שנוהגים שבעל הבית מקדש ומוציא את כל המסובים ידי חובתם בשמיעה מפיו, כפי המנהג המצוי בקידוש בכל שבת ויום טוב. ויש שנוהגים שכל אחד מהמסובים אומר את הקידוש בעצמו, מאחר ולכל אחד מהם יש כוס לפניו. ואף באופן שבעל הבית מוציא את כל המסובים - ראוי שכולם

מה דינו של מי ששכח לברך 'שהחיינו' בקידוש של ליל יום טוב?

אומרים שאינו שב ומברך אף בליל יום טוב עצמו, משום שביום טוב שני לא נתקנה ברכה זו כי אם לכתחילה, לשעת הקידוש, כדי שלא להשוותו בכך ליום טוב ראשון, ולא לזלזל בקדושתו; אך בדיעבד, לאחר הקידוש, אין לברך עליו שהחיינו.

[משנ"ב תעג, א, ושעה"צ ג; ביאורים ומוספים דרשו, 5]

מי ששכח לברך ברכת 'שהחיינו' ב'קידוש' של ליל יום טוב ראשון של פסח - יכול לברך עד סוף החג, אימתי שייזכר בכך, אף ללא כוס יין.

ובחוץ לארץ, שמברכים שהחיינו גם בליל יום טוב שני של גלויות, אם בָּרַךְ ביום טוב ראשון, ושכח לברך בקידוש של ליל יום טוב שני - יש אומרים שדינו כנ"ל, שמברך עד לסוף החג; ויש

מדוע אין מברכים על הבשמים בליל יום טוב שחל במוצאי שבת?

בין קודש לקודש". זמן - ברכת 'שהחיינו', כבכל ליל יום טוב. ואין מברכים על הבשמים, משום שמטרת הבשמים במוצאי שבת היא להשיב את הנפש מהסתלקות ה'נשמה יתירה' של שבת, ואילו בליל יום טוב ישנם מאכלים ערבים המשיבים את הנפש.

[שו"ע תעג, א, ומשנ"ב ג; ביאורים ומוספים דרשו, 10]

כשחל ליל יום טוב במוצאי שבת - צריך להבדיל על היין מפני קדושת השבת היוצאת, ולקדש על היין מפני קדושת החג הנכנס; וסדר הקידוש וההבדלה מכונה בראשי התיבות 'יקנה"ז': יין - ברכת בורא פרי הגפן. קידוש - ברכת הקידוש לחג הנכנס, כבכל ליל יום טוב. נר - ברכת 'מאורי האש' על הנר, כבכל מוצאי שבת. הבדלה - ברכת הבדלה, בנוסח מיוחד הנחתם ב"המבדיל

* מי ששתיית יין גורמת לו לכאב ראש, או שהוא סולד מטעמו של היין - עליו להתאמץ ולשתותו בליל הסדר, כדי לקיים את מצות 'ארבע כוסות'. אולם, אם שתיית היין תגרום לו 'ליפול למשכב', פטור.
* את מצות ארבע כוסות, ראוי לקיים ביין אדום, משום שהאדמומית מהווה מעלה וחשיבות ליין; ומשום שהאדום הוא צבע הדם, ויש בו זכר לדמם של ילדי ישראל ששחט פרעה.
* קטן מחויב במצוות ליל הסדר כדין 'חינוך' שבכל המצוות; אך לענין ארבע כוסות נחלקו ראשונים אם מחויבים לחנכו בהן, ולכתחילה יש להחמיר בדבר.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לחולי 'צליאק' לאכול מצת שיבולת שועל בפסח?

שמצה ממין אחר הנאפית בתהליך זה מחמיצה. ונחלקו בנוגע לחולה 'צליאק' (= רגישות כרונית למרכיב ה'גלוטן' שבחיטה): יש אומרים שאינו רשאי להקל בכך, ואם אין סכנה בדבר, יאכל 'כזית' אחד ממצת חיטה, כדי לקיים את המצוה; אך יש אומרים שלמרות כי ראוי שיקיים את המצוה במצת חיטה, רשאי הוא לאכול מצות ממין אחר כרצונו.

[שו"ע תנ"ג, א, ומשנ"ב א-ב; ביאורים ומוספים דרשו, 1-2; וראה שם, 5]

את מצות אכילת מצה בליל הסדר, ניתן לקיים במצה העשויה מחמשת מיני הדגן: חיטה, שעורה, כוסמין, שבולת שועל ושיפון. אולם, לכתחילה יש לקיימה במצת חיטה, משום שטעם החיטה הוא החביב ביותר על האדם, ויש בכך 'הידור מצוה'; ומשום ש'חימוצה' של החיטה איטי משל יתר המינים. וכתבו הפוסקים שלמעשה אין לאכול מצה שלא ממין חיטים, משום שתהליך אפיית המצה הידוע לנו, מתאים לחיטים, ויתכן

הלוח היומי

י"ב באייר | רבי ישעיה ישראל ב"ר אברהם זצ"ל בעל 'באר היטב'

יארצייט:

תפ"ג: רבי ישעיה ישראל ב"ר אברהם זצ"ל בעל 'באר היטב'.

תרס"ח: רבי מסעוד ב"ר יעקב אביחצירא זצ"ל.

תרס"ט: רבי יהודה צבי ב"ר ישכר בעריש אייכנשטיין זצ"ל מדאלינא.

תרצ"ה: רבי שמואל יעקב קאפיל הכהן ב"ר בנימין דב קליגסבערג מקאלושין בעל 'נחמד מזהב'.

תשכ"ה: רבי זינדיל ישכר דוב רוקח ב"ר מנחם מנדל מלינסק, זצ"ל, ברוקלין.

מדוע רכילות על תלמיד חכם חמורה יותר מרכילות על עם הארץ?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

יותר מאשר אם היה זה עם הארץ, כי ככל שהמגנה חשוב יותר, העלבון גדול יותר. ועל אחת כמה וכמה אם מספר זאת על רב העיר, בוודאי רגיל לבוא על ידי זה קלקולים גדולים עד מאוד, וכמה פעמים יורד עמו לחייו ממש על ידי זה.

בביאורים ומוספים מציינים כי גדר תלמיד חכם לענין זה, כתב החפץ חיים לעיל (לשון הרע כלל ח ס"ד) שכל תלמיד חכם הוא לפי הדור, ואפילו בזמננו, אם רק ראוי להורות ויגע בתורה נקרא תלמיד חכם, והמבזה אותו אפילו בדברים בעלמא, ואפילו שלא בפניו, עוון פלילי הוא וחייב נידוי על זה. והוסיף הגר"ח קניבסקי (בקש שלום משפטי הלשון עמוד לב שאלה יא), שכיון שהוא משום בזיון, כל שמוחזק לתלמיד חכם הרי יש בזה משום בזיון.

בסעיף ב' מכלל ז' בהלכות רכילות, כותב החפץ חיים כי רכילות על תלמיד חכם חמורה יותר מרכילות על עם הארץ, מפני שלוש סיבות:

א. רכילות שמעורב בה שקר עונשה חמור יותר מרכילות של אמת. ואם בכל רכילות מעורב בדרך כלל שקר, אזי בתלמיד חכם היא הרבה יותר שקר, כי תלמיד חכם מסתמא אינו מגנה ואינו עושה רעה לאדם בחינם, ויש לנו לתלות שכדין עשה מה שעשה. ב. הרי צוותה לנו התורה להתדבק בתלמידי חכמים בכל מיני אופנים ולנהוג בהם כבוד הרבה, ועל אחת כמה וכמה שלא לעורר מדנים עליו, שדבר זה גורם את ההיפך מכל הנ"ל. ג. אדם ששומע מחברו שתלמיד חכם גינה אותו, מתעורר לשנאה כלפיו הרבה

כ"ז לעומר

העיתונאי שניסה לראיין את הגרש"ז אויערבך...

פעם נכנס עיתונאי להג"ר שלמה זלמן אויערבך וביקש ממנו ראיון לעיתון... רבינו הסביר לו כי אין זה מדרכו להתראיין וציין בפניו שאנשי ירושלים ברחו תמיד מפרסומת, וכך הקדיש לו כעשר דקות יקרות והסביר לו כדי לא לביישו. כשיצא העיתונאי שאלוהו הנוכחים בחוץ אם רבינו הסכים להתראיין, והוא ענה להם: "לא, אמנם בנקודה זו נחלתי אכזבה, אך היה שווה לי ללמוד כיצד מסרבים במאור פנים, איך עונים 'לא'".

(המאור הגדול עמ' קפב)

בשעה שאנו צריכים לסרב, נשתדל לסרב בצורה נעימה, ולא בכעס או בפנים זועפות